

Список використаних джерел:

1. Білоус В. С. Інтеграція університетської науки у світовий інформаційний простір / Валентина Білоус, Наталія Лазаренко, Алла Коломієць // Вісник Книжкової палати України: наук.практ.журнал. - 2017. - №6 (251). - С. 19-23.
2. Білоус В. С. Університетська наука у міжнародному інформаційному просторі / Валентина Білоус, Наталія Лазаренко, Алла Коломієць // Витоки педагогічної майстерності : зб.наук.праць / Полтав.нац.пед.ун-ет імені В.Г.Короленка. - Полтава, 2017. - Випуск 19. - С.60-67.
3. Голюк О.А. Використання комунікаційного потенціалу інтернет у процесі фахової підготовки майбутніх вихователів ДНЗ / О.А.Голюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 47. –Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2017. – С. 48-52.
4. Голюк О.А. Критерии и показатели готовности будущих воспитателей ДОО к взаимодействию с семьей / О.А.Голюк, Р.Ш.Голюк // Социально-педагогическая и медико-психологическая поддержка развития личности в онтогенезе : сб. материалов междунар. науч.-практ. конф., Брест, 19-20 мая 2016 г. / Брест. гос. ун-т им. А.С.Пушкина ; редкол.: Г. Н.Казарчук (отв. ред.), Т. В. Александрович, М. С. Ковалевич. – Брест : БрГУ, 2016. – С.47-51.
5. Голюк О. А. Організаційно-педагогічні умови набуття майбутніми вихователями ДНЗ фахових компетентностей для роботи в інклюзивному середовищі / О.А.Голюк / Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії // Зб. тез. доп. / Редкол.: В.В.Засенко, А.А.Колупаєва, Н.І.Лазаренко, З.П.Ленів. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 79-82.
6. Голюк О.А. Ціннісні орієнтації батьків як основа забезпечення гармонійного буття дитини у сім'ї / О.А.Голюк // Імідж сучасного педагога. – 2015. – № 6 (155) – С. 41-44.
7. Каплінський В. В. Орієнтація вищого навчального закладу на забезпечення якості освіти / В. В. Каплінський, Н. І. Лазаренко // Психологія і педагогіка на сучасному етапі розвитку наук: актуальні питання теорії і практики: зб наук. робіт. – Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2016. С.– 111-114.
8. Коломієць А. М. Сучасні методологічні підходи в організації вищої педагогічної освіти / А. М. Коломієць, Н. І. Лазаренко // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Вип. 3(110). – Серія : Педагогіка. – Одеса : ПНПУ, 2016. – С. 47–52.
9. Кит Г. Г. Пути повышения эффективности практической подготовки студентов педвузов к воспитательной работе в школе : автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Теория и история педагогики” / Г. Г. Кит ; КГПП ім. М.Горького. – К., 1991. – 24 с.
10. Лазаренко Н.І. Структурні компоненти інформаційної культури викладача педагогічного вищого навчального закладу / Н.І. Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка та психологія. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. – Вип. 47. – С. 18-23.
11. Любчак Л.В. Проблема самовдосконалення майбутнього вихователя ДНЗ у процесі вивчення курсу «Основи педагогічної майстерності» / Л.В.Любчак // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 1-2 квітня 2015 р.) / за ред. Г.С.Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – Вип. 4. – С.441-444.
12. Любчак Л.В. Система підготовки майбутніх учителів початкових класів до роботи з сім'ями учнів / Л.В. Любчак // Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 10-11 листопада 2015 р.) / за ред. Г. С. Тарасенко ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця : ТОВ «Нілан – ЛТД» 2015. – С. 267-271.
13. Пахальчук Н. Фізичне виховання дітей старшого дошкільного віку та молодших школярів засобами ботмерівської гімнастики / Н. Пахальчук // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. – К. : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – Вип. 3 (58). – С. 90-93.

ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ

А.Оляновська, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: Г.С.Тарасенко, доктор педагогічних наук, професор
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

FEATURES OF STUDENTS' PROFESSIONAL PREPARATION FOR ENVIRONMENTAL RESEARCH OF YOUNGER SCHOOLCHILDREN IN THE CONTEXT OF THE CULTURAL APPROACH

A.Olianskaya, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті йдеться про особливості фахової підготовки студентів до екологічного виховання молодших школярів. Зокрема, досліджуване питання розглядається у контексті культурологічного підходу.

Ключові слова: екологічне виховання, культурологічний підхід, екологічна культура.

Abstract. The article deals with the peculiarities of professional training of students for environmental education of younger pupils. In particular, the issue under consideration is considered in the context of the culturological approach.

Key words: ecological education, culturological approach, ecological culture.

Несприятливий екологічний стан планети – результат нерозумного природокористування. Безпосереднім наслідком його є соціально-екологічні проблеми, які набули особливого значення в усьому світі й в Україні. У Концепції неперервної екологічної освіти та виховання в Україні підкреслюється необхідність забезпечення освіти молодого покоління, підготовки фахівців, спроможних вивести людство зі стану глибокої екологічної кризи, у якій воно опинилося через ігнорування законів взаємодії та взаєморозвитку природи та суспільства.

Гармонію взаємодії людини й природи в контексті духовної культури не можна розглядати, не звертаючись до національних духовних цінностей. В Україні, як відомо, історично склалася прекрасна екологічна традиція діалогу природи й людини. Історично склалося, що природа була для українського народу матір'ю, божественним началом, яке він і любив, і шанував. Єдність з природою формувалася і відтворювалася у праці, прикладному мистецтві, фольклорі.

Закономірно, що на сучасному етапі ключову роль у формуванні екологічної свідомості людини відіграє освіта. Розробка соціально-педагогічного аспекту взаємодії та взаємовпливу людини і природи вимагає не тільки вивчення і врахування основних об'єктивних законів, виявлення динаміки, механізмів та тенденцій розвитку такої взаємодії, а й виховання людини.

В педагогіці й психології проблеми екологічної освіти й виховання досліджуються С.М. Глазачевим, Е.В. Гірусовим, С.Д. Дерябо, О.П. Захлебним, І.Д. Зверевим, Б.Т. Ліхачовим, І.М. Пономарьовою, Г.П. Пустовітом, І.Т. Суравегіною, Г.С. Тарасенко, В.О. Ясвіним, Г.О. Ягодіним та ін. І хоча в своїх працях автори розглядають тенденції й закономірності розвитку екологічної свідомості, розробляють принципи й методи педагогічного управління процесом її формування, однак питання екологічної освіти з точки зору її культуровідповідності не знайшли поки що свого відображення. Згідно сучасних дослідницьких тенденцій, культурологічний підхід до системи підготовки вчителя початкових класів схильні тлумачити як практико-орієнтований інструмент комплексного осмислення ролі соціокультурного досвіду у навчально-виховній роботі зі студентами на тлі послідовної адаптації такої роботи до специфіки педагогічної взаємодії майбутнього вчителя з дітьми молодшого шкільного віку [1, 105]. Тому найперше культурологічний підхід допомагає сконцентрувати увагу на ціннісно-орієнтаційному змісті практичної підготовки студентів до роботи з учнями початкових класів.

Дослідники підкреслюють важливість культуротворчої функції виховання, що сприяє «глибокому морально-психологічному засвоєнню соціального досвіду взаємодії з природою. Процес виховання таким чином забезпечує міжпоколінну трансмісію культури і перетворює освіту на її невід'ємну частину» [4, 92].

На думку науковців, у контексті культурологічної освіти педагог повинен бути готовий до організації культурного досвіду людства в системі особистих цінностей учнів, здійснювати професійну діяльність у полікультурному середовищі, освоювати культурні смисли та відтворювати їх в індивідуальній свідомості дитини, формувати досвід культуротворчої діяльності, виконувати соціокультурні функції професії вчителя [5, 56].

Стратегічними напрямками культурологічно спрямованої виховної роботи визначені такі:

- ціннісно-орієнтаційний – залучення молодших школярів до процесу осмислення найвищих загальнолюдських цінностей і чеснот: свободи, справедливості, добра і милосердя, любові до вітчизни і батьків, поваги до старших поколінь, гуманного ставлення до природи та ін.;
- нормативно-регулювальний – ознайомлення учнів початкових класів з етичними, естетичними, правовими нормами взаємодії з природою і суспільством;
- творчо-спрямувальний – орієнтація дітей на різні форми творчої взаємодії з навколишнім світом на основі інтелектуальної, художньої та трудової активності. [6,11]

Майбутній учитель початкової освіти, як і будь-який учитель, має бути еколого-зорієнтований. Саме такий підхід дає можливість учителеві критично підходити до досвіду екологічного виховання. Так, обґрунтовані теоретико-методичні основи формування екологічної культури, світогляду майбутнього вчителя, доведено необхідність екологічної домінанти в навчально-виховному процесі школярів тощо.

Метою статті є розгляд та осмислення особливостей фахової підготовки студентів як основи для подальшої розробки культурологічного підходу до екологічного виховання молодших школярів.

Готовність майбутнього вчителя до екологічного виховання учнів початкових класів передбачає високий рівень оволодіння екологічними знаннями, сформованим мотиваційно-ціннісним ставленням до навколишнього середовища і людей та активною життєвою позицією щодо розв'язання екологічних проблем сьогодення.

Важливо підкреслити, що мотиваційно-ціннісний компонент готовності до екологічного виховання передбачає глибоке розуміння студентами універсальної цінності природи як для людини, так і для людства.

Мотиваційно-ціннісний компонент визначає особливу спрямованість на цінності еколого-педагогічної діяльності, включає систему професійно-значущих потреб, які спонукають до цілеспрямованої діяльності з екологічного виховання молодших школярів.

Заслуговує на увагу модель системи підготовки студентів до досліджуваного виду діяльності в умовах педагогічної освіти, яка складається з двох блоків: загальнокультурного (світоглядного) і професійного, які знаходяться між собою у внутрішньому взаємозв'язку і характеризуються інформаційною, ціннісною і діяльнісною взаємодією [3, 6].

Загальнокультурний блок підготовки майбутнього учителя до еколого-педагогічної діяльності орієнтований на розвиток екологічного світогляду з культурологічною домінантою. Його метою є розвиток у свідомості учителя об'єктивного кола проблем на осі координат «людина – природа – суспільство». Блок включає систему соціально-екологічних знань, що становлять світоглядний компонент в розвитку особистості майбутнього учителя.

Б. Лихачов розробив концепцію, яка ґрунтується на культурологічному підході до екологічної проблематики і розглядає екологічну культуру як психолого-педагогічний феномен, як органічну єдність екологічно розвиненої свідомості, емоційно-психічних станів і науково обґрунтованої вольової утилітарно-практичної діяльності [2, 246].

Специфікою окресленої концепції є розробка категорії ставлення до навколишнього світу в трьох напрямках: ставлення до себе, соціуму (інших людей), природного середовища, тоді як більшість сучасних екологічних концепцій зосереджена на взаєминах людини і природи.

Ціннісне ставлення молодших школярів до себе передбачає сформованість основ духовно-морального та фізичного розвитку особистості як усвідомлення цінності власного життя і збереження здоров'я (фізичного, психічного, соціального, духовного, культурного) кожної людини; адаптацію до змін навколишнього середовища, пізнання прекрасного у собі, основ самооцінювання, самоконтролю, саморегуляції, самоповаги, почуття гідності, безпеки власної життєдіяльності; знання та навички ведення здорового способу життя (дотримання правил гігієни, рухового режиму).

Ціннісне ставлення до соціуму (родини, сім'ї, людей) молодших школярів передбачає сформованість основ таких важливих універсальних цінностей як: уміння та навички підтримання та збереження міжособистісного порозуміння та толерантності; усвідомлення важливості мирного розв'язання конфліктів; формування здатності брати до уваги думку та

життєву позицію інших людей; адекватно оцінювати особисті вчинки та поведінку інших; виховання базових моральних якостей (доброї, чесності, справедливості, правдивості, гідності, щедрості, милосердя, взаємодопомоги, товарищескості, любові до ближнього і усього живого, співпереживання, поваги до особистості). Окреслені виховні досягнення забезпечуються відповідними змістовими модулями:

Ціннісне ставлення молодших школярів до природи передбачає сформованість таких понять та уявлень про довкілля:

- усвідомлення краси природи, її важливості і необхідності для людського життя; формування інтересу до природи;
- необхідності гармонійної взаємодії людини та природи, відповідального і дбайливого ставлення до неї;
- ставлення до природи на національному ґрунті;
- дбайливе ставлення до фауни і флори на засадах біоетики.

Культурологічний підхід в екологічній освіті молодших школярів як загальний метод пізнання передбачає орієнтацію усіх компонентів його змісту на культуру і культурний саморозвиток. Культурологічний принцип вимагає створення умов для загального розвитку дітей, формування загальної культури, надання кожній дитині можливості ознайомитися з досягненнями і розвитком культури сучасного суспільства з урахуванням вікових особливостей. При реалізації культурологічного підходу в системі екологічного виховання молодших школярів формується загальна культура і виховується дбайливе ставлення до природи. Реалізація культурологічного принципу в екологічній освіті і вихованні молодших школярів дозволяє розвивати різноманітні пізнавальні інтереси, прививати екологічну культуру і позитивне ставлення дітей до природи.

Список використаних джерел:

1. Аніщенко В. Культурологічний підхід у професійній підготовці вчителя / В.Аніщенко, О.Падалка // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: зб. наук. пр. / [редкол. Л.Б. Лук'янова (голова) та ін.]; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. – Ніжин : Видавець П.П. Лисенко, 2013. – Вип. 6. – С.104-108
2. Лихачев Б.Т. Философия воспитания / Б.Т. Лихачев. – М., 1995. – 282 с.
3. Олійник Н. Ю. Формування екологічної компетентності студентів гідрометеорологічного технікуму у процесі навчання інформаційних технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. / Н. Ю. Олійник. – Харків, 2005. – 19 с
4. Тарасенко Г.С. Дивосвіт. Технологія естетико-екологічного виховання / Г.С. Тарасенко. – 2-ге вид., із змінами. – К. : Рута, 2000. – 208 с.
5. Шевнюк О. Культурологічна освіта майбутнього вчителя / О. Шевнюк // Мистецтво та освіта. – 2003. – № 3. – С. 2–6.
6. http://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/1678/zb%20kaf%20doshk%20i%20poshatk%20osviny_V6-6-10.pdf?sequence=1&isAllowed=y

ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ІНТЕГРАТИВНЕ УТВОРЕННЯ

О.Хода, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: І.Г.Герасимова., доктор педагогічних наук, доцент

Вінницький державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Україна)

ENVIRONMENTAL COMPETENCE OF YOUNGER SCHOOLCHILDREN AS AN INTEGRATED INTEGRATION

O.B Khoda, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті обґрунтовано актуальність формування екологічної компетентності в контексті реформування загальної середньої освіти. Проаналізовано науковий дискурс з проблеми і виділено декілька підходів до тлумачення «екологічної